

Konsekvenser av torka i Kenya

I vår hade jag förmånen att än en gång åka till Mutomo i Kenya. Sist jag var där precis innan coronapandemin i februari 2020, hade det regnat ovanligt mycket. Prunkande grönska, inget tecken på att vara i ett ökenområde, men som alltid när extremväder sätter in blir det konsekvenser.

Det myckna regnandet ledde till att malariamyggen frodades och malaria som annars är väldigt ovanligt i Mutomo blev mycket vanligt. Malariafallen var riktigt besvärliga och tog nästan livet av en pojke, men tack vare ett mirakel klev han ut från sjukhuset helt återställd.

Men i år var det torka, svår torka, överallt såg man tecken på vattenbrist, och jag hörde ofta hur dyrt vattnet hade blivit. Ett uppvaknande, nog så smärtsamt, att för många kvinnor i låginkomstländer finns det ingen kran att vrida på för att få vatten till det mest basala i livet. Många kvinnor i Mutomo tjänar sitt levebröd genom att först hämta vatten och sedan sälja det till de som behöver. Flera av dessa kvinnor vittnade om hur de fick gå längre och längre varje dag för att få tag på vatten. Vattenkällor som annars fanns var nu helt uttorkade.

Torkan påverkar även skörden och många familjer var oroad över att inget regn kom.

Handlingskraftiga kvinnor på gott och ont

Ett annat vanligt problem i torrtider är gastroenteriter, eller magsjuka som vi skulle säga. Fler och fler barn kom in på avdelningen med diarréer och kräkningar. Detta ledde ibland till en mer allvarlig sjukdom nämligen blodförgiftning. Människor i Kenya är precis som svenskar när barnen får diarré, man säger både här och där att det säkerligen beror på att barnet håller på att få tänder. I Sverige brukar vi vara nöjda med den förklaringen, men kvinnor i Kenya är handlingskraftiga och har många traditioner – både bra och dåliga. Tror man att diarrén beror på att tänderna vill fram, så hjälper man dem med så kallad "gumscrubbing", det vill säga man tar ett inte allt för rent verktyg och skrubbar gommen för att tänderna ska komma fram och diarrén upphöra. Det blev många undervisningstillfällen på avdelningen för att hjälpa familjerna att sluta med skadliga traditioner.

Kvinnorna fick gå långt för att hämta vatten i den mer eller mindre uttorkade dammen.

Kritor och papper kan göra underverk!

En annan effekt av torkan var att ormbetten ökade, ormarna letade även de efter vatten och kontakterna med människorna ökade. Ett ställe där ormarna trivdes var i latrinerna, där fanns det gott om mat – råttor. Så största noggrannhet var tvunget när behoven skulle utträttas.

En morgon när jag kom till avdelningen fanns en ny pojke, Josef 10 år, i en av de närmaste övervakningsplatserna. Han skulle ta loss en leksak från staketet och upptäckte inte ormen som lindat in sig där, utan blev biten i pekfingret. Motgift är dyrt och sällsynt, så mår patienten bra ges inget motgift. Josef mådde bra även om fingret var ömt och rejält svullet. Jag tror att vi alla hoppades att det skulle gå lika bra för honom som för pojken som låg inne någon dag tidigare och hade blivit ormbiten i hälen. Han fick gå hem efter bara någon dag utan men. Men tyvärr gick Josefs fingertopp i nekros. Hur obehagligt att upptäcka att efter 3 eller 4 dagar var fingertoppen helt svart. Tyvärr fanns ingen annan lösning än att amputera.

Amputationen gick bra men i efterförloppet drabbades Josef av sepsis – blodförgiftning – och var verkligen då-

lig. Efter några dagar av feber var Josef trött, omotiverad och längtade hem, men vilken lycka att det fanns både kritor, papper och såpbubblor på avdelningen.

Efter lite övertalning satte han sig vid bordet och började

färglägga och snart var han djupt engagerad i val av färger och material. Enkelt lekmaterial och personal som engagerar sig gör otrolig skillnad för barnen när de börjar tillfriskna. Enkla leksaker tänder livsgnistan och minskar gnällighet och oro hos barnen. Så om jag fick önska skulle varje barnavdelning utrustas med just kritor och papper var än i världen de finns.

**Anna Jakobsson,
barnsjuksköterska**

Glädje när de tacksamma kvinnorna lämnade båten

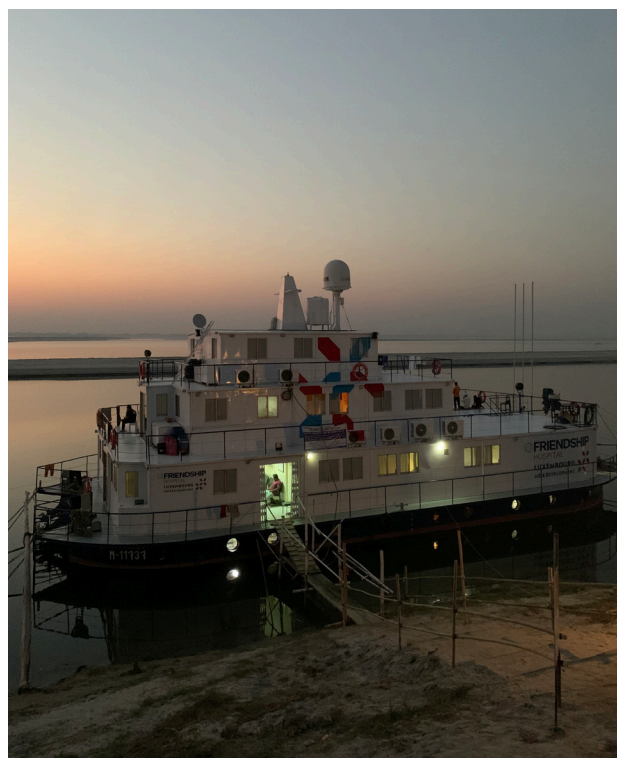
Det är en fantastisk möjlighet man får genom Skandinaviska Läkarbanken att arbeta som läkare i miljöer där man verkligen kan göra skillnad. Det var nu andra gången jag besökte Bangladesh och hjälporganisationen Friendships sjukhus som narkosläkare. Redan när jag klev av planet i Dhaka och värmen slog emot mig och jag kände lukten, visste jag var jag befann mig. Och trots den inte alltigenom angenäma lukten gav igenkänningen en känsla av stilla glädje. Resan från Dhaka till den "char" eller sandö som sjukhusbåten för tillfället låg förtöjd vid inbegrep inrikesflyg, vådlig bilfärd med poliseskort, och nattlig båttur.

Båten flyttas, med två till tre månaders mellanrum, mellan små sandöar i floden Brahmaputra, i norra Bangladesh. Här finns ett listigt uttänkt system där paramedics ute i byarna håller reda på vilka operationer som patienterna skulle behöva. När sedan ett kirurgiskt operations-team kommer, samlas lämpliga patienter ihop.

Tight schema med många patienter

Ingen tid förlorades. Efter ankomst sekundärscreenades patienter för kirurgi, och redan dagen därpå opererades de första. Schemat var tight och personalen arbetade med andra team såväl före som efter vårt. Det fanns ett upp-dämt behov efter pandemin, här liksom hemma.

Nu var detta ett Gynekologiskt inriktat uppdrag, och det fanns ett visst motstånd från patienterna mot att jag som

man skulle vara inblandad, men jag upplevde att det gick att komma över i de flesta fall. Språkbarriären är svår när man är van att använda språket som ett av sina verktyg. Men trots allt tror jag att man kan förmedla värme och människokärlek som går att uppfatta universellt.

På morgonen vid soluppgången och strax innan solnedgången på kvällen hade vi tid att röra oss kort i närområdet, bland ler- och plåthus, mellan vattenbufflar och

majsodlingar. Solnedgångarna är något alldeles särskilt och värmen som den professionella personalen sprider är beundransvärd. Men framförallt glädjen när de sista tacksamma kvinnorna lämnade båten sista dagen, dröjer sig kvar.

Martin Perlander, Narkosläkare

Inspirations- och fortbildningsdagar: Att som volontär vara del i ett förändringsarbete

Årets inspirations- och fortbildningsdagar för de som varit eller ska ut på uppdrag samlade ett 80-tal deltagare på Ädelfors Folkhögskola utanför Holsbybrunn. Även en del medlemmar deltog. Dagarna var också i år gemensamma med Rotary Doctors.

Programmet handlade till stor del om hur man som volontär kan vara en del i ett förbättringsarbete vid våra samarbetsjukhus. Exempel gavs från både Kenya och Zambia och genom ett panelsamtal samt i olika workshops. Även ämnen som Globala hälsoutmaningar, hudsymptom i melaninrik hud, antibiotikaanvändning samt obstetrik avhandlades.

Roland Nelsson, en av Skandinaviska Läkarbankens grundare, glädde med både trombonmusik, kort historiebetraktelse och en kvällsändning.

Deltagarna uttryckte en stor glädje över dessa dagar då de fått möta personer med liknande intressen, samtala om problem och glädjeämnen som kan möta under ett

volontäruppdrag, lära känna nya människor och lyssna till goda föreläsare.

Powerpointpresentationer och annat material från dagarna finns på de inloggningsbara sidorna för volontärer.

Roland Nelsson underhöll med sin trombonmusik

En glimt från årsmötet den 23 april

Årsmötet för Skandinaviska Läkarbanken hölls i samband med inspirations- och fortbildningsdagarna. Bengt Herngren avgick som ordförande och Torbjörn Eriksson valdes att inneha ordförandeposten det närmsta året. Bengt avgick också ur styrelsen liksom Anna Eriksson. Nyvalda blev Frida Aronsson och Anna Jakobsson som båda varit ersättare. Nya ersättare blev Johanna Larsson och Josefin Henrysson. Övriga ledamöter i styrelsen kvarstår.

En mindre revision av stadgarna klubbades igenom. Både de nya stadgarna och årsredovisningen finns att läsa på hemsidan under rubriken Om oss.

Till sist vill vi på Skandinaviska Läkarbanken önska er alla en trevlig sommar!

Välkomna att höra av er om ni är intresserade av att åka på uppdrag under 2024.

